

učiniti nález, že usnesením aneb způsobem řízení nebo vynesným rozsudkem byl zákon porušen, a připouští § 292 tr. ř. z této zásady jedinou výjimku pro onen případ, když byl obžalovaný takovým zmatečným rozsudkem odsouzen k trestu, kdež pak může zrušovací soud ho z obžaloby zprostiti nebo vyměřiti mu trest menší, nebo naříditi, by se proti němu znovu řízení zavedlo. Tento případ však v souzené trestní věci nepřichází v úvahu, jelikož obžalovaný byl okresním soudem ze soukromé obžaloby sprostěn, a nezbyvá proto než vysloviti, že byl zákon oněmi úkony soudu porušen.

Čís. 2584.

Ke skutkové podstatě zločinu podvodu podle § 379 uh. tr. zák. se vyžaduje, by pachatel jednal záludně, by tímto záludným jednáním skutečně někomu způsobil majetkovou škodu (pro kvalifikaci § 383 uh. tr. zák. škodu 4.000 Kč převyšující), a by tu byla příčinná souvislost mezi záludným jednáním pachatelovým a vzniklou škodou; po stránce subjektivní se vyhledává aspoň vědomé jednání pachatelovo v příčině všech oněch zákonem předpokládaných skutkových náležitostí.

Podvod zatajením okolnosti, že pachatel potřebuje k dobrovolnému vstupu do branné moci svolení otce nebo poručníka (předstíráním vyššího stáří k tomu cíli); pokud jest tu stát poškozen náklady na pachatele (strava a žold).

Zmatek čís. 11 § 281 tr. ř., bylo-li při vyměření trestu nesprávně použito § 92 uh. tr. zák.

Ustanovení § 56 uh. tr. zák. o ztrátě práv politických bylo zrušeno zákony čís. 75/19, 278/19, 663/19, 123/20, 124/20, 163/20, 330/20 sb. z. a n.).

(Rozh. ze dne 13. prosince 1926, Zm II 246/26.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací zrušil po ústním líčení ku zmatečným stížnostem státního zastupitelství do rozsudku krajského soudu v Olomouci ze dne 11. ledna 1926, jímž byl obžalovaný, uznán byv vinným zločinem podvodu ve smyslu §§ 379 a 383 uh. tr. zák. a zločinem krádeže ve smyslu §§ 171, 174 II c) tr. zák., odsouzen podle § 383 uh. tr. zák. se zřetelem k ustanovení § 98 uh. tr. zák. a za použití § 92 uh. tr. zák. do káznice na 2 měsíce a 4 týdny, napadený rozsudek ve smyslu § 290 tr. ř. z úřední povinnosti ve výroku o vině, pokud jím byl obžalovaný uznán vinným zločinem podvodu podle §§ 379 a 383 uh. tr. zák. a následkem toho i ve výroku o trestu a ve výrocích s tím souvisejících a věc vrátil nalézacímu soudu, by ji v rozsahu zrušení znovu projednal a o ní rozhodl, přihlížeje při tom k nezrušenému výroku o vině ohledně zločinu krádeže ve smyslu §§ 171 a 174 II c) tr. zák. Zmatečnou stížnost státního zastupitelství poukázal na toto rozhodnutí.

D ů v o d y:

Zmateční stížnost státního zastupitelství napadá rozsudek nalézacího soudu s hlediska § 281 čís. 11 tr. ř. pouze co do výroku o trestu. Povinností zrušovacího soudu bylo, by především ve smyslu § 290 tr. ř. z úřední moci zkoumal, zda nebyl výrokem o vině, jenž nebyl zmateční stížností napaden, v neprospěch obžalovaného porušen zákon anebo zda nebylo ho nesprávně použito (§ 281 čís. 9 a 10 tr. ř.). Tu však shledal zrušovací soud, že rozsudek prvního soudu ve výroku o vině, jímž byl obžalovaný uznán vinným zločinem podvodu podle §§ 379, 383 uh. tr. zák., jest stížen zmatečností ve smyslu § 281 čís. 9 a) tr. ř. a to z těchto důvodů: Ke skutkové podstatě zločinu podvodu podle § 379 uh. tr. zák. se vyžaduje, by pachatel jednal záludně, by tímto záludným jednáním skutečně někomu způsobil majetkovou škodu a to — přichází-li, jako v souzeném případě, mimo to ještě v úvahu skutková podstata podle §u 383 uh. tr. zák. — škodu ve výši 4.000 Kč převyšující, a by tu byla příčinná souvislost mezi záludným jednáním pachatelovým a vzniklou škodou; po stránce subjektivní vyhledává se v příčině všech těchto zákonem předpokládaných skutkových náležitostí aspoň vědomé jednání pachatelovo. V těchto směrech zjistil soud první stolice, že obžalovaný jednal záludně tím, že při přijetí do československé vojenské služby dne 15. února 1919 a pak i později v roce 1920, udává, že se narodil dne 5. prosince 1898, ač se ve skutečnosti narodil teprve 20. ledna 1902, předstíral k nastoupení vojenské služby potřebné stáří, aniž by ho měl, a zjistil dále, že tímto jednáním poškodil vojenský erár o částky ve výši kolem 4.200 Kč, poněvadž erár nebyl povinen, vypláceti mu tyto částky, když předpisům nevyhověl. Již vzhledem k těmto zjištěním dlužno především uvést na pravou míru pojem záludného jednání. Jak podle branného zákona, který byl v platnosti před převratem (§ 14 a 19 zák. čl. XXX. zákonů uherských z roku 1912), tak i podle nyní platného zákona (§ 8 a 12 zákona čís. 193/1920) vyžaduje se pro vstup do branné moci 1. státní občanství, 2. potřebná duševní i tělesná způsobilost; pro vstup dobrovolný pak dále 3. stáří nejméně plných 17 let; je-li dobrovolník nezletilým, ještě 4. svolení otce nebo poručníka, při čemž o způsobilosti a přijetí dobrovolníka rozhodují vojenské úřady podle zvláštních ustanovení. Že obžalovaný při vstupu do branné moci vyhověl prvním dvěma požadavkům, o tom podle obsahu rozsudkových důvodů pochybnosti nevyšly na jevo; nepochybným jest dále také, že obžalovaný vyhověl i třetímu požadavku, ježto se narodil dne 20. ledna 1902, takže v době nastoupení vojenské služby dne 15. února 1919 dovršil již 17 roků věku svého. Obžalovaný tedy — a toho si napadený rozsudek neuvědomuje, — neučinil oněch nesprávných údajů o svém stáří snad proto, že vůbec neměl ještě stáří, podle předpisů branného zákona jako nejnižší hranice pro vstup do branné moci přípustného, nýbrž jeho záludné jednání záleží pouze v tom, že zamlčel a zatajil, že k dobrovolnému vstupu do branné moci potřebuje svolení otcova, tím, že udal vyšší stáří, podle něhož nebyl sice ještě plnoletým, ovšem ale již povinným k vojenské službě, ve

kterémžto případě však nezletilci nepotřebují ke vstupu do branné moci svolení otce, pokud se týče poručníka.

Nesprávně, pokud se týče neúplně byla soudem prvé stolice řešena také otázka škody ve směru objektivním. Lze sice připustiti, že vojenský erár nebyl povinen vyplácti obžalovanému částky jemu ve skutečnosti zapravené po případě na něj vynaložené, poněvadž nevyhověl veškerým oněm podmínkám (svolení otce). Nelze však naproti tomu také přehlédnouti, že obžalovaný zase konal státu služby a později dokonce výše kvalifikované služby (poddůstojnické), k nimž — posléze uvedeným — ani o n povinen nebyl. Ve příčině škody, obžalovaným eráru prý způsobené, přicházejí v úvahu tedy dvě období: 1. doba, po kterou obžalovaný konal prostě službu, jakou podle zákona konají branci vůbec. Jelikož branná povinnost jak podle dřívějšího tak i podle nynějšího branného zákona jest všeobecnou, nelze o tom pochybovati, že obžalovaný branné povinnosti podléhal. Konal-li tuto povinnou službu již dříve, než zákon předpisuje, dobrovolně, bylo by lze mluvíti o škodě, způsobené státu za trvání této služby vynaloženými na obžalovaného náklady ve formě stravy, chleba, žoldu atd. i s drahotnými přídavky jen tehdy, kdyby se celá, zákonně branné povinnosti odpovídající vojenská služba obžalovaným konaná tomuto vůbec nepočítala a kdyby se obžalovaný vzhledem ku tehdejšímu nedostatku svolení otcova musel znovu podrobiti své zákonné branné povinnosti a, kdyby stát následkem toho musel opět vynakládati na obžalovaného tytéž náklady. Zda tomu tak, nebylo vyšetřeno a není tedy ohledně doby odpovídající zákonné branné povinnosti zjištěno, zda vynaložením oněch nákladů, jež přece státu vynakládati jest na každého, kdo se podrobuje zákonné branné povinnosti, povstala státu škoda, čili nic. Nehledíc k tomu schází tu také po stránce subjektivní zjištění úmyslu, pokud se týče při nejmenším vědomí obžalovaného, že svým jednáním v oněch směrech způsobuje státu majetkovou škodu. Co se týče částek vyplacených obžalovanému za jeho poddůstojnické služby ve formě služného i s příslušnými přídavky, nelze upříti, že obžalovaný takové služby (poddůstojnické) skutečně konal a, že by tyto služby byl by musel státu konati někdo jiný, kdyby jich nebyl konal obžalovaný. Při posouzení otázky, o níž tu jde, tanuly snad soudu prvé stolice na mysli případy, v nichž přijetí do určitých státních služeb, pro které podle zvláštních předpisů, pokud se týče podle vyslovené vůle zaměstnavatele platí jako předpoklad určité školní vzdělání, dosaženo bylo záludným jednáním, totiž předstíráním uchazečů, že předepsané pokud se týče požadované školní vzdělání mají, ač ho ve skutečnosti nemají. V takových případech lze ovšem mluvíti o škodě způsobené zaměstnavateli službami takových nedostatečně vyškolených osob, poněvadž zaměstnavatel jest v takových případech poškozen hmotně o peníz, za nějž by byl dostal osobu kvalifikovanou, poskytující mu svým vzděláním bezpečnou záruku, že službu obstará řádně a spolehlivě. Jinak je tomu však v souzeném případě. Obžalovaný, pokud ze spisu patrně, nepředstíral tělesného nebo duševního předpokladu, nýbrž chtěl prostě sloužiti a, by si to, jsa ještě nezletilým a nemaje k tomu svolení otcova, umožnil, udal

vyšší stáří, než skutečně měl. Že by však ve směrech shora naznačených pro poddůstojnické služby, jak je obstarával obžalovaný, byly předepsány zvláštní předpoklady, jichž obžalovaný nesplnil nebo jež pouze předstíral, není zjištěno, rovněž tak jako nebylo zjištěno, že obžalovaný právě následkem svého lstivého jednání obstarával služby mu udělené tak, jak by je byl obstarával jiný poddůstojník. Jen za těchto předpokladů dalo by se však mluvit o skutečné, činem obžalovaného státu způsobené majetkové škodě a jen kdyby soud v těchto směrech dospěl k potřebným zjištěním i ve směru subjektivním, bylo by odsouzení obžalovaného pro podvod odůvodněno. Uznal-li soud první stolice, aniž by se řídil podle těchto jedině správných zásad a aniž by v těchto směrech učinil potřebná zjištění, obžalovaného vinným zločinem podvodu, jest jeho rozsudek v tomto bodu podle § 281 čís. 9 a) tr. ř. zmatečným a bylo jej proto zrušiti ve smyslu §u 290 tr. ř. z úřední moci v tomto výroku a následkem toho i ve výroku o trestu a ve výrocích s tím souvisejících a vrátiti věc nalézacímu soudu, by ji v rozsahu zrušení znovu projednal a o ní rozhodl, přihlížeje při tom k nezrušenému výroku o vině ohledně zločinu krádeže podle § 171, 174 II c) tr. zák.

Zmateční stížnost státního zastupitelství napadá rozsudek prvního soudu jen co do výroku o trestu, jímž byl obžalovaný — uznán byv vinným jednak zločinem podvodu podle §§ 379 a 383 uh. tr. zák. (správně § 50 zák. čl. XXXVI:1908 uh. tr. nov. a § 380, 383 odst. druhý uh. tr. zák.), jednak zločinem krádeže podle §§ 171, 174 II c) tr. zák. — odsouzen podle § 383 odst. druhý uh. tr. zák. se zřetelem na ustanovení § 98 (správně §§ 96 a 99) uh. tr. zák. s použitím § 92 uh. tr. zák. do káznice na 2 měsíce a 4 týdny a podle § 389 rak tr. ř. k náhradě nákladů trestního řízení. Do tohoto trestu byla podle § 94 uh. tr. zák. započtena zajišťovací a vyšetřovací vazba od 19. listopadu 1924 do 18. února 1925, takže tím byl by trest úplně odpykán. Tento výrok napadá zmateční stížnost veřejného obžalobce důvodem zmatečnosti podle § 281 čís. 11 tr. ř., ježto soud při výměře trestu vybočil z práva svého trest zmírniti. Zmateční stížnost vytýká, že nalézací soud při výroku o trestu vyměřeném s použitím § 92 uh. tr. zák. nevzal zřetele na ustanovení § 22 uh. tr. zák., kde výslovně je stanoveno, že nejkratší doba dočasného trestu káznice je 2 roky, a domáhá se toho, by byl výrok nalézacího soudu co do trestu zrušen a obžalovanému vyměřen trest vzhledem na ustanovení § 22 uh. tr. zák. Tím domáhá se zmateční stížnost — ač to výslovně neuvádí — toho, by obžalovanému byl vyměřen trest nejméně dvouleté káznice. Zmateční stížnost veřejného obžalobce jest částečně odůvodněna. Právem vytýká zmateční stížnost, že nalézací soud vybočil při výměře trestu ze svého práva trest zmírniti, ježto však nalézací soud při výroku o trestu vyměřeném podle sazby § 383 odst. druhý uh. tr. zák. se zřetelem k ustanovení § 22 odst. druhý uh. tr. zák. (káznice od dvou do pěti roků) pravoplatně použil mimořádného práva zmírňovacího podle § 92 uh. tr. zák., nemůže se zmateční stížnost domáhati vyměření trestu v mezích trestní sazby. Při použití § 92 uh. tr. zák. třeba totiž rozlišovati jednak dobu trvání trestu na svobodě, jednak druh trestu, který má býti vysloven. § 92 uh. tr. zák. ve své první větě určuje, že v pří-

padě takové převahy polehčujících okolností nad okolnostmi přitěžujícími, že by i nejmenší míra trestu na čin stanoveného byla nepoměrně těžká, může též druh (zákonem stanoveného) trestu býti snížen na nejmenší (zákonnou) výměru. Toto ustanovení platí jen v těch případech, když dolní hranice trestu na čin vyměřeného neshoduje se se zákonnou nejnížší výměrou trestu, tedy když při trestu káznice dolní hranice trestní sazby je vyšší než dva roky (§ 22 odst. druhý uh. tr. zák.). Tak je tomu na příklad při zločinech podle § 235 (káznice od 5 do 10 let), § 286 odst. druhý (káznice od 10 do 15 let), §§ 306 sazba druhá, 315, 392, 393, 398 odst. první, 463 (káznice od 5 do 10 let) a jiných uh. tr. zák. Pakliže však — jako jest tomu v souzeném případě — není stanovena zvláštní dolní hranice trestní sazby, tvoří tuto dolní hranici nejnížší zákonem stanovená výměra toho kterého druhu trestu, tedy při káznici určitého trvání 2 roky (§ 22 odst. druhý uh. tr. zák.), při žaláři šest měsíců (§ 24 uh. tr. zák.), při vězení a státním vězení jeden den (§§ 23 a 25 uh. tr. zák.), při peněžitě pokutě 2 Kč (§ 26 uh. tr. zák.). V takových případech však použití § 92 uh. tr. zák. nemůže spočívat v použití této nejnížší zákonné výměry trestu (neboť tento trest mohl by býti vyměřen již s použitím § 91 uh. tr. zák.), nýbrž ve smyslu dalšího ustanovení § 92 uh. tr. zák. v tom, že má býti určen místo káznice žalář, místo žaláře vězení a místo vězení pokuta a to případně až v nejmenší výměře těchto druhů trestů; záměna peněžitě pokuty jako nejnížšího druhu trestu je ovšem nepřipustna. Tím jest vyslovena zásada pro určení jednak druhu, jednak doby trestu, který má býti vyměřen podle § 92 uh. tr. zák. na místo trestu zákonem stanoveného. V souzeném případě, uznal-li soud za odůvodněné použití § 92 uh. tr. zák. — což veřejným obžalobcem napadeno nebylo — měl místo trestu káznice vyměřiti trest žaláře v trvání kratším dvou roků, avšak nikoli pod šest měsíců (§ 24 uh. tr. zák.). Zmateční stížnost veřejného obžalobce proto právem vytýká, že rozhodující soud při výměře trestu vybočil co do doby trvání trestu z práva svého zmírniti trest, vyměřiv trest pouze v trvání 2 měsíců a 4 týdnů. Zmateční stížnost státního zastupitelství je tedy v těchto směrech odůvodněna. Vzhledem k tomu však, že napadený rozsudek bylo ve smyslu § 290 tr. ř. zrušiti z úřední moci ve výroku o vině ohledně zločinu podvodu a následkem toho i ve výroku o trestu a věc vrátiti soudu první stolice, nebylo lze o zmateční stížnosti rozhodnouti a vyměřiti obžalovanému nový trest. Byla proto stížnost odkázána na nález vyslovený ve smyslu § 290 tr. ř. o výroku o vině. Ostatně budiž s hlediska § 290 tr. ř. z úřední povinnosti ještě podotknuto, že nalézací soud při výměře trestu i v neprospěch obžalovaného porušil předpisy hmotného práva trestního co do druhu trestu, vyměřiv trest na svobodě káznicí, místo by podle oněch zásad určil trest žaláře, takže by bylo vyměřiti trest, dojde-li znovu k odsouzení pro zločin podvodu v mezích zrušené části rozsudku, podle § 383 odst. druhý uh. tr. zák. se zřetelem na §§ 96 a 99 uh. tr. zák. za použití § 92 uh. tr. zák. žalářem nejméně šesti měsíců, avšak kratším než dva roky.

Při novém vyměření trestu bude na soudu první stolice, by si také uvědomil, že ustanovení § 56 uh. tr. zák. o ztrátě práv politických po-

zbylo platnosti. Ztráta práv politických uvedených v bodech 1 a 3 § 56 uh. tr. zák. byla totiž odchylným způsobem upravena v zákonech: o řádě volení v obcích bod 4 § 3 zákona ze dne 31. ledna 1919, čís. 75 sb. z. a n., ve znění zákona ze dne 18. března 1920, čís. 163 sb. z. a n., o řádě volení do poslanecké sněmovny (§§ 2 a 5 zákona ze dne 29. února 1920, čís. 123 sb. z. a n.), o složení a pravomoci senátu (§§ 3 a 4 zákona z 29. února 1920, čís. 124 sb. z. a n.) a o řádě volení do župních zastupitelstev (§§ 2 a 5 zákona ze dne 14. dubna 1920, čís. 330 sb. z. a n.), podle kterých v souvislosti s ustanovením § 3 zákona ze dne 19. prosince 1919, čís. 663 sb. z. a n. o stálých seznamech voličských, se ztrátou práva volebního do obcí je spojena též ztráta práva volení a volitelnosti do poslanecké sněmovny, do senátu a do župních zastupitelstev a práva volitelnosti do obecních zastupitelstev. Podle toho tyto zákony nahradily ustanovení bodů 1 a 3 § 56 uh. tr. zák. Ustanovení bodu 2. onoho § bylo však nahrazeno ustanovením § 2 čís. 4 zákona ze dne 23. května 1919, čís. 278 sb. z. a n. o sestavování seznamů porotců. Následkem toho trest, určený v § 56 uh. tr. zák. pozbyl platnosti (viz též rozhodnutí tohoto nejvyššího soudu čís. 302 a 342 sb. min. spr. a Milota »Újma na cti občanské v trestním právu na Slovensku a Podkarpatské Rusi«, Právní Obzor VI. str. 225). Bude proto na soudu nalézacím, by uvažoval o tom, zda trestný čin byl spáchán z pohnutek nízkých a nečestných, a by v případě kladném uznal na ztrátu práva volebního.

Čís. 2585.

S hlediska zločinu křivého svědectví (§ 199 a) tr. zák.) nezáleží na tom, zda okolnost, již se svědectví týče, má pro soudní věc, v níž byl svědek slyšen, význam, ani na tom, zda vůbec mohlo být dosaženo cíle křivou výpovědí sledovaného.

(Rozh. ze dne 13. prosince 1926, Zm II 406/26.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací zavrhl po ústním líčení zmateční stížnost obžalovaných do rozsudku krajského soudu v Uh. Hradišti ze dne 24. srpna 1926, jímž byli stěžovatelé uznáni vinnými zločinem podvodu podle §§ 197, 199 a) tr. zák., mimo jiné z těchto

důvodů:

Vývodům, jimiž provádí zmateční stížnost námitku zmatečnosti čís. 9 a) § 281 tr. ř., je předeslána věta, v níž se praví, že nestačí prostě vytknouti, že obžalovaný mluvil (jako svědek) vědomě nepravdu, aniž jsou zjištěny dostatečné objektivní okolnosti, z nichž lze souditi bezpečně na ono jeho vědomí. Vývody samy směřují však hlavně proti rozsudkovému závěru, podle něhož obžalovaní vypovídali jako svědci vědomě nepravdu k tomu cíli, by podepřeli obhajobu tehdejšího obžalovaného, svého švakra Josefa S-a, jakoby byl, odnímaje výkonnému